

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Сергій ОКОВИТИЙ

« » _____ 2024 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з наукової роботи

Олег МАРЕНКОВ

«30» 09 2024 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ
для здобуття ступеня доктора філософії
на основі освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)
за спеціальністю **073 Менеджмент**
освітньо-наукова програма – Менеджмент

Розглянуто на засіданні вченої ради
факультету економіки

від «29» 04 2024 р.; протокол № 11

Голова вченої ради (Тетяна ГРИНЬКО)

Дніпро
2024

Програма вступного іспиту для конкурсного відбору вступників до аспірантури для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії (PhD) за спеціальністю **073 Менеджмент** освітньо-наукова програма **Менеджмент** (на основі освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного ступеня спеціаліста) –Дніпро: ДНУ, 2024. – 11 с.

Розробники:

Мешко Наталія Петрівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу та міжнародного менеджменту.

Джусов Олексій Анатолійович, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту та туристичного бізнесу.

Стасюк Юлія Михайлівна, старший викладач кафедри маркетингу та міжнародного менеджменту.

Смирнова Тетяна Анатоліївна, старший викладач кафедри маркетингу та міжнародного менеджменту.

Програма вступного іспиту ухвалена:

на засіданні кафедри маркетингу та міжнародного менеджменту,
(протокол № 10 від 25. 04. 2024 р.)

Завідувачка кафедри маркетингу та міжнародного менеджменту

/ Наталія МЕШКО/

Та на засіданні науково-методичної ради факультету економіки

Від «15 _» _03_ 2024 р., протокол № 9

Голова

/Оксана ЛЕВКОВИЧ/

ВСТУП

Підготовка здобувачів ступеню доктора філософії зі спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара здійснюється на підставі структурованої освітньо-наукової програми, спрямованої на розвиток компетенцій здобувачів і формування фахівця освітньо-наукового та наукового рівнів вищої освіти.

Підготовка здобувачів ступеню доктора філософії зі спеціальності 073 Менеджмент передбачає набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- Здатність працювати в міжнародному контексті;
- Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
- Здатність забезпечувати безперервний саморозвиток і самовдосконалення, дотримуватись педагогічної етики, правил академічної доброчесності у науково-педагогічній діяльності
- Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках;
- Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, опрацьовувати наукову літературу з управління та адміністрування та ефективно використовувати нову інформацію з різних джерел;
- Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти;
- Здатність ініціювати, розробляти, реалізовувати та управляти науковими проектами у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках та /або складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.

- Здатність застосовувати сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.

Вступний іспит зі спеціальності 073 Менеджмент, як елемент вступних випробувань до аспірантури, проводиться з метою прийому здобувачів вищої освіти для навчання в аспірантурі за спеціальністю 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування.

I. Загальна частина

Вступне випробування, що передбачає виконання певних атестаційних кваліфікаційних завдань, є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно і надійно визначає рівень освітньої та професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів.

Програма фахового випробування передбачає тестову перевірку знань, що формують уміння, зазначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 24.12.2021 р. №1436 (зі змінами наказ МОНУ від 05.04.2022 № 295) та введеного в дію з 2022/2023 навчального року.

Структура екзамену (навчальні дисципліни):

1. Менеджмент і адміністрування: менеджмент;
2. Менеджмент і адміністрування: стратегічний менеджмент;
3. Менеджмент і адміністрування: операційний менеджмент;
4. Інноваційний менеджмент;
5. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств.

II. Зміст розділів

1. Менеджмент і адміністрування: менеджмент

ТЕОРІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ. Методологічні засади теорії організації. Основні організаційні теорії та моделі. Організація як система. Організація як соціум. Організаційний процес. Самоорганізація. Зовнішнє і внутрішнє середовище організації. Організаційне проектування. Культура організації.

МЕНЕДЖМЕНТ ЯК НАУКА УПРАВЛІННЯ. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту. Історія розвитку менеджменту. Закони, закономірності та принципи менеджменту. Функції й методи менеджменту.

Процес управління. Планування як загальна функція менеджменту. Організування як загальна функція менеджменту. Мотивування як загальна функція менеджменту. Контролювання як загальна функція менеджменту. Регулювання як загальна функція менеджменту. Інформація і комунікації в менеджменті. Керівництво та лідерство. Ефективність менеджменту.

HR- МЕНЕДЖМЕНТ. Кадрова політика і стратегія управління персоналом організації. Кадрове планування в організаціях. Організація набору та відбору персоналу. Організування діяльності та функції служб персоналу. Формування колективу організації. Згуртованість та соціальний розвиток колективу. Оцінювання персоналу в організації. Управління розвитком і рухом персоналу організації.

ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ. Методологічні підходи до самоменеджменту. Планування особистої роботи менеджера. Організування діяльності менеджера. Формування якостей ефективного менеджера. Розвиток менеджерського потенціалу.

2. Менеджмент і адміністрування: стратегічний менеджмент

СУТНІСТЬ СТРАТЕГІЇ ТА СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Передумови розвитку теорії стратегічного управління. Сутність та особливості стратегії підприємства. Стратегія управління у діяльності підприємства.

ПРОЦЕС СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Визначення місії та цілей підприємства. Стратегічне планування.

Реалізація стратегії та контроль в процесі стратегічних перетворень на підприємстві.

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

Галузеве конкурентне середовище. Модель «п'ять сил конкуренції».

Чинники конкурентної переваги країни.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ І КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ

Сутність конкурентоспроможності. Види стратегічних переваг.

Оцінювання конкурентоспроможності підприємства.

СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Складові стратегічного потенціалу. Синергетичний ефект у стратегічному потенціалі. Оцінювання стратегічного потенціалу. Рівні та класифікація стратегій. Еталонні стратегії розвитку підприємства. Ресурсні та товарна стратегії.

ПОРТФЕЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНОЮ ПОЗИЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття «портфель підприємства» у стратегічному управлінні та мета його розробки. Використання матриць І. Ансоффа, BCG, GE/McKinsey, DPM, A.D. Little, Хассі, Томпсона та Стрікланда. SPACE – аналіз.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Маркетинг в системі стратегічного управління. Стратегії управління персоналом та інновації в стратегічній діяльності. Антикризова складова стратегічної діяльності.

ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА, ЯКА ПІДТРИМУЄ СТРАТЕГІЮ

Сутність, компонентна структура, типологія та функції організаційної культури. Принципи, фактори і підходи щодо формування, підтримки та розвитку організаційної культури. Зв'язок між корпоративною культурою і стратегією організації.

СТРАТЕГІЇ ДЛЯ КОНКУРЕНЦІЇ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ

Чинники виходу компаній на світовий ринок. Багатонаціональні і глобальні стратегії. Стратегічні альянси (об'єднання)

3. Менеджмент і адміністрування: операційний менеджмент

Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту. Операційна стратегія як основа проектування операційної системи. Операційна система організації: поняття, склад та види. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати. Управління процесом проектування операційної системи. Управління поточним функціонуванням операційної системи. Основи управління проектами. Управління результативністю операційної діяльності.

4. Інноваційний менеджмент

Сутність понять управління інноваціями. Інноваційна діяльність як об'єкт управління. Інноваційна діяльність як об'єкт управління. Організаційні форми інноваційної діяльності. Управління інноваціями: корпоративний рівень. Управління інноваційним розвитком організації. Управління інноваційним проектом. Життєвий цикл інноваційного проекту. Фінансування інноваційного проекту. Оцінювання ефективності інноваційної діяльності організації.

5. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств.

Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки. Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Загальнодержавні податки у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування. Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств на території вільних економічних зон.

III. Критерії оцінювання

Засобом діагностики є екзаменаційний білет із запропонованими відкритими питаннями. Питання у білеті відносяться до 5 навчальних дисциплін: «Менеджмент і адміністрування: менеджмент», «Менеджмент і адміністрування: стратегічний менеджмент», «Менеджмент і адміністрування: операційний менеджмент», «Інноваційний менеджмент» та «Зовнішньоекономічна діяльність підприємств».

Вірність та повнота відповіді на кожне питання оцінюється комісією. Кожна відповідь на питання оцінюється за 100-бальною шкалою. Критерії оцінки:

60 – 74 бали виставляються вступнику в аспірантуру, який демонструє знання в обмеженому обсязі, не володіє значною частиною програмного матеріалу, основних понять зі сфери менеджменту.

75 – 81 бал виставляється вступнику в аспірантуру, який знає лише основний матеріал, але не засвоїв його деталей; відчуваються труднощі при обґрунтуванні основних понять менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності підприємств; користується у відповідях лише лекційними матеріалами.

82 – 89 балів виставляється вступнику в аспірантуру, який досить глибоко засвоїв теоретичний матеріал, грамотно і по суті його викладає та не допускає істотних недоліків у своїх відповідях. У відповідях на поставленні запитання

користується лише основною літературою, підручниками та навчальними посібниками.

90 – 100 балів виставляється вступнику в аспірантуру, який глибоко засвоїв теоретичний матеріал, вичерпно, послідовно і логічно його викладає і при цьому підкріплює свої відповіді прикладами із практики або наводить фактичні данні, що підтверджують викладений їм теоретичний матеріал.

Екзаменаційне завдання розраховано на 2 астрономічні години.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

До дисципліни «Менеджмент і адміністрування: менеджмент»

1. Міжнародний менеджмент: сучасні теорії та практики: навчальний посібник [Н.П. Мешко, К.М. Ніколаєва, С.С. Апальков, В.В. Апалькова та ін.] за заг. ред. д.е.н., проф. Мешко Н.П. – Д.: Літограф, 2018. – 376 с. ISBN 978-617-7540-35-8.
2. Мальська М.П., Білоус С.В. Менеджмент організацій. Теорія та практика. Навчальний посібник. – К. SBA-print. 2019. – 190 с.
3. Олейнікова Л. Череп А. Череп О. Крилов Д. Управління ефективністю інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 276 с.
4. Маркіна І.А., Біловол Р.І., Власенко В.А. Менеджмент організацій. – К. Центр учбової літератури, 2018. – 248 с.
5. Філіпова С.В. Харічков С.К. Механізми та інструменти менеджменту діяльності сучасного підприємства.- К.: Центр навчальної літератури - 2017. – 176 с.
6. Суслов О. П. Ідентифікація, структуризація та аналіз проблем організаційної системи [Електронний ресурс] / О. П. Суслов, О. В. Галіцина, Н. К. Самченко // Бізнес Інформ. - 2018. - № 7. - С. 302-307. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_7_46
7. Кохманська А. Організаційна структура: типологія та приклади стереотипних підходів до її пояснення [Електронний ресурс] / А. Кохманська // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. - 2017. - Вип. 75. - С. 74-80. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stapttp_2017_75_12
8. Назарчук Т. В. Менеджмент організацій: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косінок – К.: «Центр учбової літератури», 2018. – 560 с.

9. Лебедєва Д. О. Соціально-економічні передумови формування організаційних структур / Д. О. Лебедєва, І. В. Заливча, Л. В. Штефан // Інвестиції: практика та досвід. - 2019. - № 4. - С. 84-88.
10. Ужва А. М. Організаційна стратегія та структура управління зовнішньоекономічної діяльності в умовах інтеграції [Електронний ресурс] / А. М. Ужва, А. В. Чекіна // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Економічні науки. - 2018. - № 1. - С. 39-43. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmduce_2018
11. Андрушків Б.М., Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми. – Тернопіль: Лілея, 2017

До дисципліни «Менеджмент і адміністрування: стратегічний менеджмент»

1. Бутко М.П. Стратегічний менеджмент. – К.: Центр учбової літератури. – 2019. 376 с. ISBN: 978-617-673-473-4
2. Бровкова О.Г. Стратегічний менеджмент: навчальний посібник. – Режим доступу: https://cul.com.ua/preview/strat_meneg_Brovkova.pdf
3. Стратегічний менеджмент. Навчальний посібник. / М.П. Бутко, М.Ю. Дітковська, С.М. Задорожна та ін. За заг. Ред. Бутка М.П. – К. ЦУЛ. 2016. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Butko_Mykola/Stratehichnyi_menedzhment.pdf
4. Діброва, Анатолій Дмитрович. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / А. Д. Діброва, Л. В. Діброва, Л. В. Богач ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Ніжин : М.М. Лисенко, 2014. - 207 с.
5. Стратегічний менеджмент. навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. [М.П.Бутко, М.Ю.Дітковська, С.М.Задорожна та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 376 с. - Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Butko_Mykola/Stratehichnyi_menedzhment.pdf
6. Кіндрацька Г.І. Стратегічний менеджмент. - Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/332-strategchniy-menedjment-kndratska-g.html>
7. Стратегічне управління: Навчальний посібник. Для студентів усіх форм навчання напряму 6.030601 «Менеджмент» / Гевко О.Б., Шведа Н.М. – Тернопіль ФОП Паляниця В. А., 2016. – 152 с.
8. Хоменко О.І. Види стратегій та інструментарій формування стратегії розвитку підприємства // Управління розвитком, № 3 (181), 2015. – Режим доступу:

file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D1%88%D0%B0/Downloads/Uproz_2015_3_23.pdf

До дисципліни «Менеджмент і адміністрування: операційний менеджмент»

1. Капінос Г.І., Бабій І.В. Операційний менеджмент. Навчальний посібник. – К. Центр учбової літератури. 2017, 352 с.
2. Іванов М.М., Комазов П.В. Операційний менеджмент. Навчальний посібник. – К. Центр учбової літератури. 2013, 368 с. ISBN: 978-617-673-011-8
3. Яременко О.Л., Сумец А.М. Операційний менеджмент. - Харьков: ФОЛІО, 2010.
4. Маркіна І.А., Помаз О.М., Помаз Ю.В. Операційний менеджмент: Навчальний посібник. За ред. І.А. Маркіной. – Полтава: ПДАА, 2018. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6935/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202019.pdf>
5. Нямецук Г.В. Операційний менеджмент.- Д.: РВВ ДНУ, 2012.
6. Яковлев Ю.П. Контролінг на базі інформаційних технологій. – К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 318 с.
7. Шепітко Г.Ф. Контролінг: посібник (для студентів економічних спеціальностей усіх форм навчання) – К.: Видавництво Європейського університету, 2010. – 136 с.

До дисципліни «Інноваційний менеджмент»

1. Дудар Т.Г., Мельниченко В.В. Інноваційний менеджмент. Навчальний посібник. – К. Центр учбової літератури. 2019. – 256 с. ISBN: 978-966-364-916-0
2. Міжнародний менеджмент: сучасні теорії та практики: Навчальний посібник/ за ред. Мешко Н.П. – Д.: Літограф, 2018. – 376 с.
3. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / Горбовий А. Ю. [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Г. Ліпич. – 2019
4. Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посіб. /В.В. Стадник, М.А. Йохна. - К. : Академвидав, 2015. - 400 с.
5. Стадник В.В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / В.В. Стадник, М.А. Йохна. - К. : Академвидав, 2016. - 464 с.
6. Вісник Дніпропетровського університету: Менеджмент інновацій, Режим

доступу: <https://mi-dnu.dp.ua/index.php/MI/issue/view/15>

7. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з дисципліни «ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ» (укладачі: д.е.н., проф. Мешко Н.П., старший викладач Смирнова Т.А.) - 2019
8. Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулов М.М. Інноваційний менеджмент. Теорія і практика в умовах трансформації економіки. Навчальний посібник. – К. Центр учбової літератури. 2020. – 456 с. ISBN: 978-611-01-0280-3

До дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємств»

1. Козак Ю.В., Сукач О.О., Бурлаченко Д.М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств. Навчальний посібник. – К. Центр учбової літератури. 2021. – 268 с. ISBN: 9786110115056
2. Тюрина Н., Карвацька Н. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Навчальний посібник. К. Центр учбової літератури. 2022. 408 с. ISBN: 978-617-673-128-3
3. Зовнішньоекономічний менеджмент : навчальний посібник / І. І. Дахно [та ін.]; ред. І. І. Дахно. - К.: ЦУЛ, 2012. - 568 с. - ISBN 978-611-01-0278-0.
4. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. І за ред. А.А. Мазаракі. — К.: КНТЕУ, 2012. — 824 с.
5. International economics, theory and policy: научное издание / ed. P.R. Krugman, M. Obstfeld. — Boston; San Francisco; N.Y.: Pearson, 2009. — 706 p.